

Norges Forsvarsforenings høringsinnspill til

NOU 2022: 17, Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler.

1.

Norges Forsvarsforenings anliggende i dette høringsinnspillet er utvalgets anbefaling om å fjerne tilleggspoeng for gjennomført førstegangstjeneste. Det refereres spesielt til kapitlene 3.1.1 og 6.2.2.

Utvalget argumenterer godt for likhetsprinsippet og er opptatt av rettferdighet og likhet for alle. Verneplikten omfatter alle og er i prinsippet rettferdig. Derimot er det slik at rundt 10 % av hvert ungdomskull faktisk blir kalt inn til tjeneste. Mange av disse er motivert og ønsker å gjennomføre tjenesten, mens en god del også kalles inn mot sin vilje. Resterende 90 %, enten de vil eller ei, gis ikke muligheten til å gjennomføre sin plikt. Allerede i praktiseringen av verneplikten ligger en betydelig urettferdighet.

Det ligger en ny urettferdighet i at de som gjennomfører førstegangstjeneste kommer i gang med sitt yrkesaktive liv og inntekt ett til to år senere enn dem som ikke gjennomfører førstegangstjeneste. Forslag fra utvalget, som å gi pensjonsopptjening for militærtjeneste, romslige tiltak for å reservere studieplass og andre økonomiske incentiver er prisverdige, men vil ikke kunne veie opp for inntil to års tapt arbeidsinntekt.

Verneplikten kan også omfatte den viktige sivile tjenesteplikten, og NFF vil argumentere for at tilleggspoeng også bør bevares for denne gruppen.

Verneplikten er en grunnlovsfestet plikt, og Norges Forsvarsforening mener derfor at den ikke kan sidestilles med annen frivillig aktivitet som en ungdom måtte velge å bruke tiden på etter videregående skole. Tilleggspoeng for gjennomført militær eller sivil tjeneste bør derfor ikke ses på som en *belønning*, som utvalget hevder, men som en *kompensasjon*. Denne kompensasjonen vil bidra til å redusere urettferdigheten som ligger i at et mindretall må ta en belastning som majoriteten slipper å ta.

2.

Utvalget hevder, med rette, at det er vanskelig å vite hva som gir relevant kompetanse for et aktuelt studium, og NFF forstår at militærtjeneste *i seg selv* ikke sier noe om hvor mye mer kvalifisert en ungdom er for et bestemt studium, men NFF vil i denne saken også appellere til overordnede samfunnshensyn – et forhold som ligger utenfor dette utvalgets mandat.

Norges Forsvarsforening er opptatt av å styrke samfunnets totale motstandskraft gjennom Totalforsvaret. Forsvarsvilje i vid forstand innebærer å skape en vilje i befolkningen til å prioritere forsvar og beredskap gjennom å forstå verdien av det vi har, og ivareta det vi kan miste.

Dette vil styrkes gjennom involvering i de plikter som ligger til hver borger, samtidig som den enkeltes rettigheter i samfunnet ivaretas. Hver og en må oppleve å ha et samfunnsansvar

som bl.a. oppnås gjennom verneplikten. NFF mener at en større andel av årskullene på sikt bør gjennomføre sin militære eller sivile tjenesteplikt som del av samfunnets totale beredskap.

I omtale av verneplikten trekker utvalget primært frem førstegangstjeneste og militærtjeneste. Verneplikten innebærer mulighet til å kalle inn mannskaper i inntil 19 måneder frem til fylte 44 år. I denne perioden er de nevnte ca. 10% også forpliktet til å tre i uniform i en skarp situasjon og utsette seg for særlig stor risiko med fare for eget liv og helse. Denne plikten utøves på vegne av oss andre.

Det er ikke utvalgets oppgave å understøtte den allmenne samfunnsplikten, men i denne saken er det en politisk oppgave å understøtte, ikke undergrave, institusjonen *Verneplikt*. Norges Forsvarsforening mener at å gi tilleggspoeng for dem som gjennomfører militær eller sivil førstegangstjeneste er rettferdig, og NFF ber om at dagens system videreføres for disse gruppene.
